

En historie

I haven var alle æbletræerne sprunget ud, de havde skyndt sig med at få blomster før de fik grønne blade, og i gården var alle ællingerne ude og katten med, han slikkede rigtignok solskin, slikkede den af sin egen pote; og så man hen ad marken, da stod kornet så mageløst grønt, og der var en kvidren og kvinkeleren af alle de små fugle, ligesom om det var en stor fest, og det kunne man da også sige at det var, for det var søndag. Klokkerne ringede, og folk i deres bedste klæder gik til kirke og så så fornøjede ud; ja ved alting var der noget så fornøjeligt; det var tilvisse en dag så varm og velsignet, så at man nok kunne sige: "Vor Herre er rigtignok mageløs god mod os mennesker!"

Men inde i kirken stod præsten på prædikestolen og talte så højt og så vredt; han sagde, at menneskene var så ugudelige, og at Gud ville straffe dem derfor, og at når de døde, kom de onde ned i helvede, hvor de skulle evigt brænde, og han sagde, at deres orm døde ikke, og at deres ild aldrig udslykkedes; aldrig fik de hvile eller ro. Det var grueligt at høre, og han sagde det så vist; han beskrev dem helvede som en stinkende hule, hvor alverdens uhumskheder flød sammen, der var ingen luftning uden den hede svovlflamme, der var ingen bund, de sank og sank i en evig tavshed. Det var grueligt alene at høre derom, men præsten sagde det lige ud af sit hjerte, og alle folk i kirken var ganske forfærdede.

Men udenfor sang alle de små fugle så fornøjede, og solen skinnede så varmt, det var som om hver lille blomst sagde: Gud er så mageløs god mod os alle sammen. Ja, derude var det slet ikke som præsten prædikede.

Om aftenen ved sengetid så præsten sin kone sidde stille og tankefuld.

"Hvad fejler du?" sagde han til hende.

"Ja hvad jeg fejler," sagde hun, "jeg fejler, at jeg ikke rigtig kan samle mine tanker, at jeg ikke rigtig kan få det, du sagde, til at gå op, at der var så mange ugudelige, og at de skulle brænde evigt; evigt, ak hvor langt! ? Jeg er kun et syndigt menneske, men jeg kunne ikke bære det over mit hjerte at lade selv den værste synder brænde evig, hvorledes skulle da Vor Herre kunne det, han, som er så uendelig god, og som ved, hvorledes det onde kommer udenfra og indenfra. Nej, jeg kan ikke tænke det, skønt du siger det."

*

Det var efterår, løvet faldt af træerne; den alvorlige strenge præst sad ved en døendes seng, en from troende lukkede sine øjne; det var præstekonen.

"Får nogen fred i graven og nåde hos sin Gud, da er det dig!" sagde præsten, og han foldede hendes hænder og læste en salme over den døde.

Og hun blev ført til graven; to tunge tårer trillede ned over den alvorlige mands kinder; og i præstegården var det stille og tomt, solskinnet derinde var slukket, hun var gået bort.

Det var nat, en kold vind blæste hen over præstens hoved, han slog øjnene op, og det var ligesom om Månen skinnede ind i hans stue, men Månen skinnede ikke; en skikkelse var det, der stod foran hans seng; han så sin afdøde kones genfærd, hun så på ham så inderligt bedrøvet, det var som ville hun sige noget.

Og manden rejste sig halvt op, strakte armene ud imod hende: "Du ikke heller forundt den evige Ro? Du lide? Du, den bedste, den frommeste!"

Og den døde bøjede sit hoved til et ja og lagde hånden på brystet.

"Og kan jeg skaffe dig ro i graven?"

"Ja!" lød det til ham.

"Og hvorledes?"

"Giv mig et hår, kun et eneste hår af hovedet på den synder, hvis ild aldrig vil slukkes, den synder, som Gud vil nedstøbe i helvede til evig pine."

"Ja så let må du kunne løses, du rene, du fromme!" sagde han.

"Så følg mig!" sagde den døde. "Det er os så forundt. Ved min side svæver du hvorhen dine tanker vil; usynligt for menneskene står vi i deres hemmeligste vrå, men med sikker hånd må du pege på den til evig kval indviede, og før hanegal må han være funden."

Og hurtig, som båret af tanken, var de i den store stad; og fra husenes væg lyste med ildbogstaver dødsyndernes navne: Hovmod, gerrighed, drukkenskab, vellyst, kort, hele syndens syvfarvede bue.

"Ja derinde, som jeg troede det, som jeg vidste det," sagde præsten, "huser de den evige ilds indviede." Og de stod foran den prægtig oplyste portal, hvor den brede trappe prangede med tæpper og blomster, og gennem de festlige sale klang balmusikken.

Schweizeren stod i silke og fløj med stor sølvbeslagen stok.

"Vort bal kan måle sig med kongens!" sagde han, og vendte sig mod gadestimlen; fra top og til tå lyste den tanke ud af ham: "Fattige pak, der glor ind ad porten, I er imod mig kanaljer alle sammen!"

"Hovmod!" sagde den døde, "ser du ham?"

"Ham!" gentog præsten. "Ja, men han er en tåbe, kun en nar, og vil ikke dømmes til evig ild og pine!"

"Kun en nar!" lød det gennem det hele hovmodens hus, det var de alle der.

Og de fløj inden for den gerriges nøgne fire vægge, hvor, skindmager, klaprende af kulde, sulten og tørstig, oldingen klamrede sig med al sin tanke til sit guld; de så hvor han, som i feber, sprang fra det elendige leje og tog en løs sten ud af muren, der lå guldpenge i et strømpeskift, han befølte sin lasede kjortel, hvori guldstykker var syet ind, og de fugtige fingre sitrede.

"Han er syg, det er vanvid, et glædesløst vanvid, omspændt af angst og onde drømme!"

Og de fjernede sig i hast og stod ved forbrydernes briks, hvor de i lang række sov side ved side. Som et vildt dyr fór en op af søvne, udstødende et fælt skrig; han slog med sine spidse albuer til kammeraten, og denne vendte sig søvnig:

"Hold kæft, dit kvaj, og sov! ? det er hver nat ?!"

"Hver nat!" gentog han, "ja hver nat kommer han, hyler og kvæler mig. I hidsighed har jeg gjort et og andet, vredt sind er jeg født med, det har bragt mig anden gang herind; men har jeg gjort galt, så har jeg jo min straf. Kun et har jeg ikke bekendt. Da jeg sidst kom ud herfra og forbi min husbonds gård, så kogte der op i mig et og andet ? jeg strøg en svovlstik hen ad muren, den løb lidt nær stråtaget, alting brændte, der kom hidsighed over det, ligesom den kommer over mig. Jeg hjalp med at redde kvæg og indbo. Ingen levende brændte uden en flok duer, der fløj ind i ilden, og så lænkehunden. Den havde jeg ikke tænkt på. Man kunne høre den hyle ? og dette hyl hører jeg altid endnu, når jeg vil sove, og falder jeg i søvn, så kommer også hunden, så stor og lodden; han lægger sig på mig, hyler, trykker mig, kvæler mig. ? Så hør dog hvad jeg fortæller, snue kan du, snue den hele nat, og jeg ikke et kort kvarter." Og blodet skinnede den hidsige frem i øjnene, han kastede sig over kammeraten, og slog ham med knyttet hånd i ansigtet.

"Vrede Mads er blevet gal igen!" hed det rundt om, og de andre kæltringer greb fat i ham, brødes med ham,

krumbøjede ham, så hovedet sad ned imellem benene, der bandt de det fast, blodet var ved at springe ham ud af øjne og alle porer.

"I dræber ham," råbte præsten, "den ulykkelige!" og idet han forhindrede udstrakte hånden over synderen, han, som alt her led for hårdt, vekslede scenen om; de fløj gennem rige sale og gennem fattige stuer; vellyst, misundelse, alle dødssynder skred dem forbi, en dommens engel læste deres synd, deres forsvar; dette var vel ringe for Gud, men Gud læser hjerterne, han kender alt til hobe, det onde, der kommer indenfra og udenfra, han, nåden, alkærligheden. Præstens hånd skælvede, han vovede ikke at udstrække den, at rive et hår af synderens hoved. Og tårerne strømmede fra hans øjne, som nådens og kærlighedens vande, der slukker helvedes evige ild.

Da galede hanen.

"Forbarmende Gud! Du vil give hende den ro i graven, som jeg ikke har kunnet indløse."

"Den har jeg nu!" sagde den døde, "det var dit hårde ord, din mørke mennesketro om Gud og hans skabninger, der drev mig til dig! kend menneskene, selv i de onde er der en del af Gud, en del, der vil sejre og slukke helvedes ild."

*

Og et kys blev trykket på præstens mund, det lyste omkring ham; Guds klare sol skinnede ind i kamret, hvor hans hustru, levende, mild og kærlig, vakte ham af en drøm, sendt fra Gud.

* * *